

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Філософія Нового Часу та Просвітництва

Освітня програма: Філософія

Спеціальність: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Філософія Нового Часу та Просвітництва
Освітня програма	Філософія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Загальна підготовка (обов'язкові дисципліни)
Курс / семестр	II/IV
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/6ee1681f416856ccb23d

2. Опис дисципліни

Дисципліна поєднує теоретичні та прикладні аспекти таких галузей знань як «Філософія», «Історія філософії», «Онтологія», «Гносеологія», «Історія культури», та ін.

Навчальна дисципліна «Філософія Нового часу та Просвітництва» дозволить майбутнім філософам досягнути базу знань, вмінь та навичок з цього періоду у контексті курсу європейської філософії. Це дозволить аналізувати особливості і зміст цієї філософії як типу світогляду і прояву культури; внесок провідних мислителів цього періоду в онтологію, гносеологію, антропологію, методологію, філософію історії, етику, політологію та інші науки. Відповідно відбувається теоретичне і світоглядне збагачення майбутніх філософів.

Мета: Розкрити сутність основних понять та категорій філософії Нового часу та Просвітництва, проаналізувати та осмислити філософські системи і ідеї цього періоду. Вміти використовувати ці знання і навички у контексті сучасних філософських процесів і явищ.

Завдання: розкрити предмет і завдання філософії, ознайомити з особливостями її історичного розвитку, експлікувати найважливіші ідеї представників античної, середньовічної, ренесансної, новочасної та сучасної філософії, пояснити місце української філософської думки в контексті світової, з'ясувати найважливіші позиції філософського осмислення буття, свідомості, пізнання, методу, людини, історії, суспільства, культури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:** Розкрити сутність основних понять та категорій філософії Нового часу та Просвітництва, проаналізувати та осмислити філософські системи і ідеї цього періоду.

вміти: розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні аспекти. Вміти використовувати ці знання і навички у контексті сучасних філософських процесів і явищ.,

Компетентності

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК4. Здатність бути критичним, самокритичним

Програмні результати навчання

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Специфіка філософії Нового часу	Характерні риси культури Ренесансу та їх відображення у філософській думці. Антропоцентризм, гунізм. Натурфілософія, пантеїзм, геліоцентризм (Н. Кузанський, Н. Копернік, Дж. Бруно, Г. Галілей). Дж. Піко делла Мірандола «Промова про людську гідність». Суспільно-історичні передумови формування філософії Нового часу. НТР. Ідейні джерела ФНЧ. Основні риси: раціоналізм, гносеологічний оптимізм. Проблема методу пізнання. Домінування матеріалізму. Деїзм, атеїзм. Становлення професійної філософії. Західно-європейська та українська періодизації ФНЧ.	Питання до семінарського заняття Тести
2.	Філософія Френсіса Бекона	Вчення про практичність науки і філософії. Концепція нової науки, спроба її класифікації. Емпіризм як вихідний принцип гносеології Ф.Бекона. 3 шляхи пізнання. Теорія індукції та створення методології експериментального дослідження. Ф.Бекон як засновник новоєвропейського матеріалізму. Соціально-філософські погляди Ф.Бекона	Питання до семінарського заняття Тести
3.	Філософія Рене Декарта (Картезіуса) та його послідовників	Раціоналізм як метод пізнання. «Універсальний сумнів» як принцип методологічного скептицизму. Інтелектуальна інтуїція, концепція «вроджених ідей». Дедуктивний метод. Метафізика Р.Декарта. Деїзм. Принцип детермінізму, позиція природного еволюціонізму. Створення природничо-наукової картини світу. Механістичне тлумачення людини і філософії. Людина як єдність 2 субстанцій. Проблема свободи. Соціально-філософські погляди Р.Декарта. Наука як основа суспільного прогресу. Позиція природничого історизму. Оказіоналізм Н.Мальбранша. Містичний пантеїзм. Матеріалістичний напрям: Х.Деруа, Б.де Фонтанель. Атомістична фізика і гносеологія П.Гассенді. Методологія наукового пізнання Б.Паскаля. Критика картезіанського раціоналізму Дж.Віко.	Питання до семінарського заняття Тести

4.	Філософія Т.Гоббса	Предмет і функції філософії. Критика картезіанської метафізики. Механістичний матеріалізм і деїзм, гносеологія. Поєднання емпіризму і раціоналізму. Номіналістичний конвенціоналізм. Сутність людини і її свободи. Вчення про суспільство, державу, релігію.	Питання до семінарського заняття Тести
5.	Філософія Бенедикта Спінози	Раціоналізм, гносеологічний дуалізм, види знань. Вчення про субстанцію, її атрибути модуси; пантеїстичний монізм. Механістичний детермінізм. Причинність, необхідність, випадковість. Етичні погляди Спінози. Соціальна філософія.	Питання до семінарського заняття Тести
6.	Філософія Готфріда Ляйбніца	Раціоналізм, принцип методу, логіка. Плюралістична метафізика. Поняття субстанції: монадологія. Етика. Теодицея.	Питання до семінарського заняття Тести
7	Філософія Джона Локка	Сенсуалізм. Структура досвіду, види ідей. Концептуалізм. Критика поняття субстанції. Етичні та релігійні погляди. Соціально-філософські концепти: теорія суспільного договору, принцип поділу державної влади, вчення про права людини.	
8	Філософія Джорджа Берклі і Девіда Юма	Суб'єктивно-ідеалістична теорія, радикальний емпіризм. Сенсуалістичний «іматеріалізм», критика абстрактного. Ідеалістичне тлумачення теорії Локка. Загроза соліпсизму. Анімістично-теїстичний спіритуалізм. Критика механічної картини світу. Консервативна етика та суспільно-політична теорія Дж.Берклі. Ідея праці як джерела багатства. Сенсуалізм і скептицизм Д.Юма. Критика понять субстанції, причинності. Сенсуалістична концепція людини. Етичне і політичне вчення. Філософія Д.Юма як теоретична основа англійського позитивізму	
9	Філософія англійського Просвітництва XVIII ст.	Загальна характеристика Просвітництва як ідейного руху XVIII ст. Особливості англійського Просвітництва. Філософія матеріалістів: ДЖ.Толанд, А. Коллінз, Д.Гартлі, Дж.Прістлі. Матерія, її атрибути. Детермінізм і випадковість. Деїзм як релігія розуму. Вчення про свідомість А. Коллінза, Д.Гартлі. Захист політичних і громадянських свобод, право народу на повалення деспотичних режимів. Моралістична школа Англії: альтруїзм Шефтсбері, Гатчесона; утилітаризм Мондевіля, моралістична філософія Батлера про зв'язок егоїзму і альтруїзму.	

		Шотландська філософська школа. А Сміт як філософ-мораліст. Філософія «здорового глузду» Т.Ріда.	
10	Філософія французького Просвітництва	Особливості, діяльність просвітників як ідеологічна підготовка революції. Географічний детермінізм Монтескє. Філософія права. Концепція влади, держави. Принцип релігійної толерантності. Деїстичний матеріалізм Вольтера. Ідея «природної релігії». Свобода, її підстави. Філософія історії. Соціальна філософія Ж.Ж Руссо. Суспільний договір, просвітництво. Особливості та основні представники французького матеріалізму II пол. XVIII ст. Вчення Гольбаха, Дідро, Гельвеція. Соціально-політичні ідеї.	
11	Філософія Просвітництва у Німеччині	Витоки та особливості. Концепція природи. Пантеїзм. Діалектика. Гносеологія: раціоналістична школа Х.Вольфа та її опоненти. Гуманізм: вчення про діяльну людину та її щастя. Філософія історії: вчення Лессінга, концепція історії Й.Гердера. Органічна модель суспільства. Пієтизм як варіант оновлення християнства. Створення естетики як науки А.Баумгартеном. Принципи раціоналістичної естетики у філософії німецького Просвітництва. Мистецтво, його просвітницька і прогресивна роль у суспільстві.	
12	Філософія американського Просвітництва	Особливості АП. Деїстична онтологія і матеріалістичний сенсуалізм (К.Колден, І.Аллен, Б.Раш).Вчення про природну сутність людини та її тілесні потреби. Етика розумного гуманізму Б.Франкліна. Свобода людини: раціональні засади. Розвиток теорії суспільного договору, громадянських прав Т.Пейна, Т.Джефферсона. Проблема співвідношення суспільства і держави. Модель республіканського правління.	

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	25
Тести	25
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Семінарські заняття			5			5			5			5			5			25
Тести				5			5			5				5			5	25
Екзамен																		50
Всього на тиждень			5	5		5	5		5	5		5		5	5		5	100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
- Історія філософії в термінах: навч. посіб./ А.І.Абдула, Н.П.Козаченко, О.П.Панафідіна. – Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ „Криворізький національний університет”, 2013. – 175 с. - Історія філософії: Словник / За заг. ред. В. І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006. – 1200 с. - Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 381с. - Пазенок В.С. Філософія: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с. - Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – К.: „Каравела”; Львів : „Новий світ-2000”, 2001. – 448 с. - Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: Магнолія плюс; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506с. - Подольська Є.А. Філософія. Підручник. – К.: Фірма „Інкос”, Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с. - Присухін С.І. Філософія: навч. посіб./ С.І.Присухін. – К.: КНЕУ, 2008. – 361, [7] с. - Присухін С.І. Філософія: Навч. посіб./ С.І.Присухін. – У 2 ч. – Ч.ІІ. Система філософії у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. – К.: КНЕУ, 2006. – 168 с. - Причепій Є.М. Філософія: підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К.: Академвидав, 2006. – 592 с. - Філософія: Навч. посіб. / Л. Губерський, І. Надольний, В. Андрущенко та ін.; за ред. І. Надольного. – К.: Вікар, 2008. – 534 с. - Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.П.Щерба, В.К.Щедрін, О.А.Заглада; За заг. ред. С.П.Щерби. – К.: МАУП, 2004. – 216 с. - Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с. - Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Підручник. – К.: Знання України, 2004. – 214 с. - Гусев В.І. Західна філософія нового часу XVII – XVIII ст. Підручник. – К.: Либідь. 2000. – 368 с.	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Рохман Богдан Михайлович
Контактна інформація викладача	bogdan.rokhman@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання, всі види роботи виконуються студентом самостійно
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається перебування на заняттях в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – підготовки доповіді чи презентації на одну з проблем курсу.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Рохман Б.М.